Hjørring Kommune

Slutrapport

Vandplanprojekt Kragskov Å

Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak
Hjørring Kommune

Den Europæiske Fiskerifond:
Danmark og Europa investerer i bæredygtigt fiskeri og akvakultur

Den Europæiske Fiskerifond

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Projektet er finansieret af Fødevareministeriet og EU
Projektet kan ses på Hjørring Kommunes hjemmeside
http://www.hjoerring.dk/Borger/Natur-amp-Vandloeb/Vandplanprojekter.aspx

Slutrapport

Vandplanprojekt Kragskov Å

Vandplan: Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak
Hjørring Kommune

Indsats

Projektet omfatter et vandløbssystem med en samlet længde på 9,528 km og en samlet indsats, der omfatter fjernelse af 5 spærringer i Hjørring Kommune (reference AAL-200, AAL-229, AAL-226, AAL-228, AAL-225). Ved realisering af indsatsen vil der i alt åbnes op for 8,849 km vandløb opstrøms indsatsen (Bilag 1, Fig. 1).

Indsatsen er fordelt på to vandløb Bollerhede Bæk (AAL-225, AAL-228, AAL-226, AAL-229) og Vien Bæk (AAL-200). Bollerhede Bæk har udløb i Vien Bæk, der har udløb i Kragskov Å.

Indsatsen er omfattet af vandplan Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak.

Projektperiode

Projektperioden løber fra den 19. december 2013 til den 19. december 2014. Projektet er konkret gennemført i perioden 27. oktober til 1. december 2014.

Projektet er således gennemført indenfor den fastsatte projektperiode.

Gennemførsel

Projektet er gennemført i overensstemmelse med detailprojektet (Bilag 2) og i overensstemmelse med de økonomiske omkostninger, der fremgår af tilbud fra Vennelyst (Bilag 4), der har vundet tilbuddet.

Vennelyst har sendt faktura til Hjørring Kommune for gennemført projekt (Bilag 6). Hjørring Kommune har betalt de indgåede fakturaer (Bilag 7).

Intern afsatte timer til gennemførsel af projektet og omkostninger til intern løn fremgår af vedhæftet kontrakt (Bilag 11). Det faktiske antal interne timer anvendt på projektet fremgår af bilag 12. Og udbetaling af løn til de medarbejder kommunen har afsat til projektet fremgår af bilag 13 a-c, 14 og 15 a-c.

Projektet er således gennemført og betalt i henhold til de betingelser, der fremgår af tilsagnet til projekt. Fotodokumentation for gennemført projekt fremgår af bilag 10.

Formål
Formålet med indsatsen er, at forbedre de fysiske forhold og skabe kontinuitet i Flodbæk.

Formålet er opnået ved at:

1. forbedre passage for vandrende fisk og/eller forbedrede opvækst- og gydeforhold for fisk og forbedre forhold for akvatisk flora og fauna i øvrigt.

2. koordiner indsatsen med øvrige indsatser.

3. genåbne strækningen i overensstemmelse med det eksisterende vandløb op- og nedstrøms.

Eksisterende forhold

Bollerhede Bæk
Bollerhede Bæk er 1,5 km og er på flere strækninger stærkt præget af fysisk modificering skabt af mennesker. Vandløbet er flere steder nedgravet og bunden sandet. Den fysiske variation er ringe, men faldet pænt. Bollerhede Bæk har sit udspring i skov.

Bollerhede Bæk har et lille opland (107 ha) og dermed en lille vandføring, men samtidig har vandløbet et kraftigt fald på 4 ‰ – 28 ‰.

Der er to faunastation i Bollerhede Bæk. Herudover er der én station opstrøms og to stationer nedstrøms Bollerhede Bæk (Bilag 1, Fig. 2).

Faunastationen 2220000033 blev undersøgt i 2000 af Nordjyllands Amt, hvor kvaliteten blev bedømt efter Saprobiesystemet. Her blev tilstanden vurderet til forureningsgrad II svarende til svagt forurenet. På station 2220000034 blev der på foranledning af Miljøcenter Ålborg udført en DVFI-undersøgelse i 2010, hvor der blev fundet en faunaklasse 6. Saprobieundersøgelsen fra 2000 vurderes som forældet i forhold til at beskrive vandløbets aktuelle kvalitet. DVFI-undersøgelsen fra 2010 er mere tidssvarende, men må primært anses for at være repræsentativ for den øvre del af vandløbet der ligger i skov.

DTU Aqua har ikke beskrevet lokaliteter i Bollerhede Bæk i forhold til fiskeudsætning. Bollerhede Bæk løber til Vien Bæk, der på den øvre del er beskrevet som et kanalagtigt blødbundsvandløb med ringe fald og lav strømhastighed, og derfor uegnet som ørredvandløb. Biotop-karakteren for ørred er derfor 0 på Vien Bæks øvre løb. Ved elfiskeri på to stationer i Vien Bæk var 3-, og nipiggede hundestejler de eneste fisk der blev fanget.

DTU Aqua beskriver på denne baggrund Bollerhede Bæk som så fysisk ringe, at det ikke i nuværende tilstand er egnet til ørred-udsætning.

Vien Bæk
Vien Bæk har en strækning på omkring 6,0 km i Hjørring Kommune. Den krydser kommunegrænsen og løber ind i Frederikshavn Kommune, hvor den bliver til Kragskov Å.

Vien Bæk starter i et vandskel i området mellem Måstrup Mose og Blæsbjerg, hvorfra den ligger som gravet kanal mod syd gennem først krat, siden engarealer og dyrket land. Bunden er generelt dyndet og sandet, og kun hvor vandplanter har fået lov at stå eller er skåret skånsomt er der pæn fysisk variation.

Der er 4 faunastationer i Vien Bæk (Bilag 1, Fig. 2). Det er dog kun faunastation 2220000020, der er inddraget i denne vurdering, da faunastationen ligger ved indsats AAL-200.

Faunastationen 2220000020 blev undersøgt i 1992, 1993 og 2000 af Nordjyllands Amt, hvor kvaliteten blev bedømt efter Saprobiesystemet. Her blev tilstanden alle gange vurderet til forureningsgrad II-III svarende til svagt forurenet – stærkt forurenet. Saprobieundersøgelserne vurderes dog som forældede i forhold til at beskrive vandløbets aktuelle kvalitet. På en station 1 km nedstrøms Tuenvej blev DVFI i 2011 bestemt til faunaklasse 4.

DTU Aqua vurderer én lokaliteter i Vien Bæk i forhold til fiskeudsætning. Lokalitet opstrøms Tuenvej er beskrevet som et kanalagtigt blødbundsvandløb med ringe fald og lav strømhastighed og derfor uegnet som ørredvandløb. Nedstrøms Tuenvej beskrives biotopen som lidt bedre, men stadig fysisk ringe. El-fiskeri har vist at ørredbestanden er en ”tynd” rest af tidligere udsætninger og uden yngel.

DTU har givet lokaliteten ved Tuenvej biotopkarakter-vurdering på 2,5 for både ½-års ørreder og 1-års ørreder, dvs. lokaliteten burde kunne huse 37-38 ½ -års ørreder pr 100 kvadratmeter og ca. 15 1-års ørreder.

DTU Aqua beskriver på denne baggrund Vien Bæk som så fysisk ringe, at det ikke i nuværende tilstand er egnet til ørred-udsætning.

Effekt af projektet
Det er på nuværende tidspunkt ikke mulig, at sige om realiseringen har fået den forventede effekt på flora og fauna. Flora og fauna skal have tid til at etablere sig før, der kan foretages en sådan vurdering.

Bollerhede Bæk
De 4 spærringer i Bollehede Bæk er eliminerede indebærer ved udlægning af grus og sten. Indsatserne har øget kontinuiteten i Bollehede Bæk og samtidig forbedrede passagemulighederne for især fisk, men også for den øvrige vandløbsfauna. Selvom om projektets primære formål er at skabe kontinuitet, så vil tilførslen af grus og større sten samtidig løfte vandløbskvaliteten, med bedring af de fysiske forhold i form af mere fast substrat og øget variation.

Passage for fisk
Den genskabte kontinuitet ved udlægning af sten/gydegrus således at faldet ikke overstiger 10 ‰ har forbedret de fysiske forhold i vandløbet. Udover at det øger passage forholdende for fisk forbedres også deres livsbetingelser.

Forbedrede forhold for flora og fauna
Sten og grus vil, hvis vandet samtidigt er tilstrækkeligt rent, gøre det muligt for mere rentvandskrævende smådyr at kunne etablere sig på strækningen. Herved muliggøres et løft i DVFI på strækningen, og samtidig bedres rekrutteringsmulighederne for mere rentvandskrævende dyr op- og nedstrøms den berørte strækning, dvs. også I Vien Bæk.

Vien Bæk
Spærringen i Vien Bæk ved Tuenvej er fjernet ved udlægning af grus og sten nedstrøms vejunderføringen. Projektet har dermed skabt passage for fisk (og smådyr), som uhindret nu kan vandre op i den øvre del af Vien Bæk og op i tilløbene hertil. Selvom om projektets primære formål er at skabe kontinuitet, så vil tilførslen af grus og større sten samtidig løfte vandløbskvaliteten, med bedring af de fysiske forhold i form af mere fast substrat og øget variation.

Passage for fisk
Den genskabte kontinuitet og udlægning af sten/gydegrus således at faldet ikke overstiger 10 ‰ har forbedret de fysiske forhold i vandløbet. Udover at det øger passage forholdende for fisk forbedres også deres livsbetingelser.

Forbedrede forhold for flora og fauna
Sten og grus vil, hvis vandet samtidigt er tilstrækkeligt rent, gøre det muligt for mere rentvandskrævende smådyr at kunne etablere sig på strækningen. Herved muliggøres et løft i DVFI på strækningen, og samtidig bedres rekrutteringsmulighederne for mere rentvandskrævende dyr op- og nedstrøms den berørte strækning.

Regulativ Beskrivelse

Eksisterende
Bollerhede Bæk (Bjørnager Bæk) er omfattet af regulativ for Vien Bæk vandløb nr. 17 og Bjørnager Bæk vandløb nr. 21. Det fremgår af regulativet at Bollerhede Bæk har en samlet længde på 1194 m, hvoraf 86 m er rørlagt og 0 m er henlagt som naturligt vandløb. Strækninger for indsatser skal vedligeholdes manuelt i perioden juli-oktober efter tilsyn.

Vien Bæk er omfattet af regulativ for Vien Bæk vandløb nr. 17 og Bjørnager Bæk vandløb nr. 21. Det fremgår af regulativet at Vien Bæk har en samlet længde på 8159 m, hvoraf hovedløbet har en længde på 6124 m og 0 m er henlagt som naturligt vandløb. Strækningen for indsatsen skal vedligeholdes manuelt i perioden juli-oktober efter tilsyn.

Kommende
Hjørring Kommune vurderer, at indsatserne har en karakter så revision af regulativet ikke vil være nødvendig. For både Bollerhede Bæk og Vien Bæk gælder, at Hjørring Kommune arbejder på en samlet regulativrevision for alle kommunens vandløb. Revisionen vil betyde, at de nuværende regulativer samles i 16 overordnede regulativer, der omfatter hele vandløbssystemer.

Relation til beskyttet natur og arter
Bollerhede Bæk er beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven. Der er ikke registret beskyttede eller fredede arter i og omkring Bollerhede Bæk ved indsatsen.

Vien Bæk er beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven. Der er ikke registret beskyttede eller fredede arter i og omkring Vien Bæk ved indsatsen.

Relation til Natura 2000
Der er ikke registreret arter omfattet af bilag 3 og 5 i naturbeskyttelsesloven i og omkring Bollerhede Bæk og Vien Bæk ved indsatsen.

Odder, der er på bilag 3, findes over hele Vendsyssel. Bollerhede Bæk og Vien Bæk er et potentielt levested for Odder. Hjørring Kommune vurderer derfor, at det er sandsynligt at Odder kan forekomme i og ved Bollerhede Bæk og Vien Bæk. Realisering af indsatsen vurderes ikke at have betydning for Odder.

Bollerhede Bæk og Vien Bæk er beliggende tæt på Natura 2000 områder og løber via Kragskov Å igennem Natura 2000-område 3 Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose. Kragskov Å udmunder i Ålbæk Bugt, der delvist er udpeget som Natura 2000 område (Natura 2000 område 4 Hirsholmene, havet vest herfor og Ellinge Ås udløb). Realiseringen af indsatsen vurderes ikke at have betydning for Natura 2000 området.

Relation til anden lovgivning
Bollerhede Bæk og Vien Bæk er omfattet af vandløbsloven og naturbeskyttelsesloven. Projektet er gennemført i henhold til tilladelser og dispensationer givet efter vandløbsloven og naturbeskyttelsesloven (Bilag 8 a-c).

Projektet forudsætter tilladelse efter vandløbsloven, da det er en reguleringssag. Reguleringssager er omfattet af VVM bekendtgørelsens bilag 2. Projektet er derfor gennemført efter en forudgående VVM-screening (Bilag 9).

Indsatsen ligger i landzone. Hjørring Kommune har vurderet, at der ikke kræves landzonetilladelse efter Planloven, da projektet ikke forudsætter ændret areal anvendelse.

Lodsejer holdning
I alt 6 lodsejer blev berørt af realisering. Lodsejer er kontaktet den 9. oktober 2013 i forbindelse med besigtigelse af indsatserne.

Det var muligt at få kontakt til 4 ud af 5 private lodsejer. De var overvejende positive over for indsatserne. Én gav udtryk for, at han vil være negativ overfor indsatsen, hvis det påvirker afvandingen fra markarealer negativt.

Den sidste lodsejer er Naturstyrelsen, som det ikke var mulig at få kommentar fra.

Omkostningseffektivitet

Referenceværdi
Fjernelse af de 5 spærringer har åbnet op for i alt 8,849 km vandløb opstrøms indsatserne. Den vejledende referenceværdi er 21.000 kr. pr. km vandløbsstrækning opstrøms, som der åbnes op for ved fjernelse af spærringen.

Den samlede referenceværdi for indsatserne er således 185.829 kr.

Realiseringsomkostninger
Hjørring Kommune har indhentet to tilbud på omkostninger for realisering af indsatserne (Bilag 3 og 4). De indhentede tilbud er i overensstemmelse med eller mindre end de standardpriser som Hjørring Kommune har beregnet på baggrund at erfaring med tidligere projekter (Bilag 5).

Samlede omkostninger til fjernelse af de 5 spærringer er for Sejlstrup kr. 216.115,00 (Bilag 3) og for Vennelyst Kr. 154.470,00 (Bilag 4). Hjørring Kommune har på den baggrund vurderet, at Vennelyst samlede er billigst.

De samlede omkostninger til realisering af indsatsen er således 31.349,00 Kr. under den samlede referencepris. Hjørring Kommune vurderer på den baggrund, at realisering af indsatsen er omkostningseffektiv.

Afværgeforanstaltninger
Hjørring Kommune vurderer, at afværgeforanstaltninger ikke er nødvendige i forbindelse ved realisering af indsatsen.

Bilag
Bilag 1: Oversigtsfigur
Bilag 2: Detailprojekt
Bilag 3: Tilbud på realisering - Sejlstrup
Bilag 4: Tilbud på realisering - Vennelyst
Bilag 5: Erfaringspriser for Hjørring Kommune
Bilag 6: Faktura for gennemført arbejde – Vennelyst
Bilag 7: Udbetalingsnote – Hjørring Kommune
Bilag 8 a-c: Tilladelse efter vandløbsloven
Bilag 9: VVM screening
Bilag 10: Fotodokumentation – før og efter billeder

Bilag 11: Kontrakt – intern lønomkostning
Bilag 12: Timeregistrering
Bilag 13 a-c: Løn Poul Træholt
Bilag 14: Løn Jens Pedersen
Bilag 15 a-c: Løn Jan Q. Sørensen